

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Otrok s puško.

O mornarjih pravijo, da se ob viharjih na morju uče moliti. Isto velja tudi o nasi klerikalni stranki. Nič ni bolj značilnega za vodstvo, za strukturo in za mase te stranke, nego če pride za stranko kak kritičen moment. Tak kritičen trenotek je bil takrat, ko se je obravnavalo o Šustersičevi žilindri v državnem zboru. Državni zbor, ki gotovo ne stoji pod vplivom strankarskih bojev na Kranjskem, je bil takrat mnenja, da je dr. Šustersič nasproti kmetijski družbi storil nekaj, kar vrže nekako senco na njegov značaj in ni izrekel poslancu Steinu zahtevane graje. To je tista senca, ki dr. Šustersiču še danes najbolj ovira plezanje na ministrski stolec.

In kaj je storilo vodstvo stranke v deželi? To vodstvo je izdalo geale, da so liberalci vsega krivi, da so ti našantali poslancu Steina, da je Šustersiča razkrinkal. In naše dobro ljudstvo je kar trumoma obsipalo dr. Šustersiča z zaupnicami.

Se značilnejši pa je kritičen položaj, ki ga je provzročil ljubljanski škof s svojo brošuro o spolnem vprašanju. Ta škofov korak je bil tako brezmiseln, da je stranki za nekaj dni zaprl sapo. Ko se je vodstvo nekoliko orijentiralo, uporabljala se je zopet taktika klovnov v cirkusu. V «Unionu» sta dr. Šustersič in dr. Krek izrečno priznala, da je brošura pohujšljivega obsega. Pohujšanje pa ni provzročil škof, ki jo je spisal, ampak liberalci, ki so s svojim krikom provzročili, da je brošura izginila iz knjigo-trživa. — Škof, ki je spisal brošuro, je svet, čisti liberalci pa, ki so preprečili kolportáže brošure, so — lopovi. To je logika, ki jo prenesejo le še «volivci», ki se zbirajo ob nedeljah ob 10. uri dopoldne v «Unionu». Oba govornika v «Unionu» sta priznala, da je bil škof nepreviden, da je spisal to brošuro in dr. Šustersič je rabil v tej zvezi podobno otroka, kateremu se da puška v roko. Mi podpisemo to z obema rokama. To je tisto, kar smo mi vedno trdili. Skozi leta in leta dokazujemo,

da sta rimska kurija in dunajska vlada takrat, ko sta imenovala Antona Jegliča za ljubljanskega škofa, dali otroku puško v roke. To čutimo danes vsi na lastni koži, to čuti dunajska vlada in to čuti menda danes tudi rimska kurija.

Tak je bil škof, ko je gnal kaplane v ustanovljenje konsumov, tak, ko je sklenil pogodbo s tvrdko Feltrinelli in ugonobil velike dohodke grajsčine v Gornjem gradu, tak je bil, ko je preganjal kaplane in župnike, ki so premalo agitirali, prosjačil za pomiloščenje takih, ki so bili sodniško obsojeni, tak je bil, ko je brez potrebe in središtev ustanovil šentvidske zavode, tak, ko je izdal ukaz, da naj se ob smrti uri pri premožnih bojniki love hranilne knjižice in testamenti, tak, ko je imenoval župnike in če je stranka zahtevala, imenovanje tudi premenil. Tak je bil, ko je ostajal državi davek na dolgu, potem pa izrabljaj svojo stranko v to, da se mu je davek odpustil. Vse to je bilo tudi klerikalni stranki po volji, ker ji je prinašalo dobiček.

Sedaj je spisal brošuro o spolnem vprašanju, o tistem vprašanju, ki je glavni motor vse človeške zgodovine, kar svet stoji. To je pa storil tako nerodno, ali kakor se je trdilo v «Unionu», tako neprevidno, da je provzročil splošno ogorčenje pri vseh strankah in sploh pri vseh čedno mislečih ljudeh. Ta korak je bil tako nesrečen, da je pretila nevarnost, da se posveti celo v glavi našega kmeta. In da se to prepreči, uprizorilo se je veliko ropotanje zadnje nedelje. In tu je zopet značilno naslednje dejstvo:

Zadnje nedelje je imel Jan Stapinski zelo važen shod poljske ljudske stranke v Krakovem. Temu so naši klerikalci obljubili, da bodo na nedeljskih shodih pobijali vladni sistem in v nedeljo so v «Novo Prešo» brzojavili, da se je to tudi zgodilo. Voditelja stranke v «Unionu» pa nista omenila vladnega sistema niti z besedo. In ravno tako se je po deželi trobilo kmetom v ušesa, da

je škof čist in vzor, liberalci pa lopovi, katere je po Kreku treba povsod izriniti, po Lampetu pa pobiti; vlada pa je ostala popolnoma na strani. Vseled tega se ugiblje v vseh krogih vprašanje: ali škof ostane ali pojde. Za učinek škofove brošure na višje kroge je značilno, da se škof kljub znani njegovi vsiljivosti ni udeležil zadnjih škofovskih konferenc na Dunaju. Njegov značaj nam je porok, da sama ne pojde, ampak da se bo oklepal svoje strelce do zadnjega. Odstranila ga tudi ne bo liberalna stranka, kakor ga ne bodo držali «shodi» slovenske ljudske stranke in molitve Bohinjcev. Odstranila ga ne bo dunajska vlada — ta ima ravno sedaj druge skrbi. Odstraniti pa ga zna rimska kurija. Ta je sicer mirno trpela Jegličovo «vladanje» dosedaj, vprašanje pa je, ali se bo to zgodilo tudi v tem slučaju. Škof Jeglič je ustvaril v deželi razmere, ki se skoro ne morejo več poslabšati. Novomašnik na Kranjskem, posebno če čuti kaj peklica za svoj stan, je pomalovanja vreden. Če mu semeniška vzgoja ni izbila vsega boljšega čuta, če ni izbrisala iz njegove duše vseh idealov, mora imeti tak novomašnik zavest, kakor Goethejeva Iphigenija na maloazijskem obrežju. Zaman išče s svojo dušo zemljo Grkov. Ta novomašnik ve, da nima nič upati, če ostane le pri svojem poklicu, da pa mu je dovoljeno vse, če hujska soseda proti sosedu, če natolcuje, opravlja, krađe čast v «Slovencu» in «Domoljubu». Ta vladarska modrost je znana rimski kuriji in ona jo trpi, ker ji koristi, ali vsaj domneva, da ji koristi. S svojo brošuro pa je škof napravil rimski kuriji veliko škodo. Kakor je bilo pričakovati, nakar pa neprevidni pisatelj ni mislil, polastila se je te knjižice spekulacija. Knjižica je že danes prestavljena na hrvaški, nemški in laški jezik ter se razpečava v tisočih in tisočih izvodih med ljudstvom. Ne pride v poštev ali in koliko imajo pri tem vmes svoje prste slovenski liberalci. Nečudovano pa je, da pročišdrimovski agitatorji na Moravskem, Češkem in v Sleziji se nikdar niso

PODLISTEK.

Moje večer med „rdečimi brati“.

Takrat sem bil še deček, ko sem prvokrat slišal o «rdečih bratih». Tako, kakor so mi jih našlikali, sem se jih tudi predstavljal: divje kot Indijance, ki zro naše črnooblečene belokože duhovnike; če so pa posebno hudi, pa sploh vse naše duhovske, deželno in državno gesposko. Zato pa: že ime social-demokrat je bilo zame takrat največji baybav. Ko pa sem dorasel, in se mi je moj krojač — Bog mu daj v miru počivati — nekoč v svoji dobri volji — in le te je bil vedno vsake nedelje in pondeljek — sam predstavil kot social-demokrat, tedaj me je bilo malo sram svojih indijanskih idej o «rdečih bratih». Videl sem namreč, da je bil moj krojač — Hanibal smo mu rekli — človek, kakor mi drugi. Le v politiki in napram veratvu, tu je bil naš Hanibal ne sicer drug človek, ampak tisti človek le z drugimi nazori, pametnejšimi seveda kakor so bili naši. Ampak klerikalni duh detinske vzgoje in razmere, med katerimi sem pozneje živel, vse to je vzdržavalo in vsťvarilo o «rdečih bratih» predsodke, da sem se social-demokratskemu vprašanju po čim najdaljših ovinkih izogibal. Ne poznaješ njih stremljenja, njih

cilja in programa njih organizacije, sem jih z drugimi vred sodil s tisto pavšalno plitvo, od nasprotno političnega strankarstva umetno prikrojeno mero, kakor je to že v navadi pri nas in — drugod.

To mora biti drugače, sem dejal nekoč sam pri sebi, in ne več po najdaljših ovinkih, ampak čim najbližje sem si ogledal svojega političnega nasprotnika.

Vspeh mojega raziskovanja ne spada v preddale «Gorenjca», tudi nimam namena o njem tukaj razpravljati. Nekaj pa, če omenim, ne bo škodilo ne listu, ne stranki, kateri «Gorenjec» služi, pa prej koristilo kot škodilo. V mislih imam najnovjše gibanje «rdečih bratov», sredi med nami «belimi» in onimi «črnimi brati».

Nedeljska konferenca jugoslovanske socialne demokracije tudi nas — bele brate, mislim — izpodbuja k složnejši vzajemnosti, k silaveji energiji na naše delo za naše lastne interese; bodri tudi nas k živahnejšemu stremljenju za idejami našega cilja; kliče tudi nas k trdnemu zaupanju v samega sebe, v lastno strankino moč; oživlja tudi nam vero v obstoj, življenje in bodočnost napredne stranke. Jugoslovanska socialna demokracija — če ni že danes, pa bo prej, kakor si marsikdo predstavlja, faktor, s katerim moramo tudi mi raču-

nati, ako nečemo doziveti trenotka, ko zna ona s nami napraviti svoj račun, ne da bi ji bilo treba vprašati nas še prej, če smo zadovoljni s njenim računom ali ne. To se bile moje misli na konferenci jugoslovanske socialne demokracije. In to bi bilo eno.

Drugo nekaj, kar vam tudi tukaj lahko in odkrito povem, pa se tiče družabnega življenja, individualne vzgoje članov socialne organizacije. In tu moramo — čeprav na veliko veselje črnih bratov, priznati, da se bela Ljubljana toliko mnoge lepega priučila od «rdečih bratov». Da so tudi črni bratje in čuki silno potrebni takega pouka, o tem, če me po svoji grdi navadi prav lepo prosijo, jim lahko drugič postrežem. Kaj bi bile te?

To je moje večer med «rdečimi brati», v pondeljek po konferenci v «Narodnem domu». S spomini, kakor sem jih obnovil uvedom, sem šel med nje, katerih ime mi je bilo največji strah v detinskih letih. Pravijo, da sem odkritosten: zakaj ne bi odkrito povedal, da sem ta posel storil s neko bejazljivostjo in — radevednostjo. In tako sem vstopil v dvoranu polno delavcev, ki se bore s deloma svojega uma za svoje ideje, v prid in blagor onih drugih-delavcev, ki s svojimi šuljavimi rokami, pod rdečim praporom združeni, bijejo boj za svoj obstanek, za obstoj svoje stamevske orga-

imeli tako ugodnega orožja v rokah, kakor ga jim je izročil škof Jeglič. Ta škof je danes podoben tistemu generalu, ki da streljati na lastne vojake ali ki izgubi na cesti svoj vojni načrt, kateri pride na ta način sovražniku v roke. Najhujše, kar očita protestantje katolikom, je zloraba spolnega vprašanja v spovednici. Na katoliški strani se je to vedno tajilo in označevalo kot grdo natočevanje. In če je kaj prišlo izza kulis na dan, se je potlačilo. Škof Jeglič pa je z otročjo mainvostjo odgrnil ves zastor, ves svet, katoliški in protestantovski, gleda danes v prepad in se zgraža. Škof Jeglič je provzročil s svojo brošuro veliko pohujšanje ali to bi mu rimska kurija odpustila, ali on je rimske kurije tudi materialno oskodoval. Cerkevna uprava čudi danes njegovo vladanje, kakor čuti čeljust gnil zob, kaj takega pa kurija ne prenese. Zato je zelo verjetno, da bo šel, to se pravi, da bo pognan.

Apostolsko delo škofa † Antona Bonaventura.

II.

Predno se je škof odločil, da izda svoj «pouk» ženinom in nevestam, je med tercijskimi in v Marijinih družbah najbolj razširjeni «Bogoljub» venomer prinašal sledečo reklamo:

«Pouk zaročencem in zakonskim. Sestavil Janez Zabukovec, župnik. Cena vezani knjigi K 1.40.»

Vsebinsko te knjige je pa takole priporočal:

«Te knjigo naj si pač omisli vsak, ki namerava stopiti v zakonski stan in naj jo prečita, še predno se odloči za ta težavni poklic. Tudi zakonski naj jo večkrat počasi in s premislekom čitajo, da si bodo vedno svesti svojih medsebojnih dolžnosti.»

Knjižica podaja tudi krasna navodila za vzgojo otrok.

Ne pogrša naj se torej ta zlata knjiga v nobeni družbi...

To knjižico je jako laskavo ocenil tudi kritik v zeleni brošuri. Primerjal je nje zares krasne pa tudi praktične nauke s poukom, ki ga je napisal škof «ženinom in nevestam». Kritik je trdno prepričan, da ta knjižica popolnoma zadostuje svojemu namenu, razmeram in potrebam našega ljudstva, da je torej popolnoma odveč, ako je škof prišel na dan s svojimi navodili o spolnem življenju.

Pa tudi škof sam je priporočal to knjižico. V svojem pastirskem «listu za vernike» z dne 25. svečana l. 1906 je priporočal zaročencem s temi besedami: «Ko se bosta zavedala, kaj je zakon, se bosta zanj bolj resno pripravljala in si prizadevala za one čednosti, ki so za srečno zakonsko življenje potrebne. Poučila se bosta o dolžnostih zakonskega stanu in zato točno prečitala knjigo:

«Pouk zaročencem in zakonskim,» ki jo je sestavil župnik Janez Zabukovec.

Ta reklama pa je hitro izginila iz «Bogoljuba», ko je škof izgotovil rekopis za svoje rdeče brošure.

Škof je tedaj dobro vedel, da na to, kar naša mladina, in mladi zakonski potrebujejo za pouk h krepostnemu življenju prvi pred poroko, drugi po poroki, je že zdavno pred njim mislil in izvršil njegov župnik Janez Zabukovec. On je dobro vedel, da je ta katoliški župnik v svojih naukih segel le tako globoko v spolno življenje, kakor je to odgovarjalo skrajni potrebi, javni morali, čutu sramežljivosti posameznika in kar je glavno: da je župnik pri sestavi svojega pouka vestno imel pred očmi dve žalostni pa resnični dejstvi: prvič, da ta dosedanja vzgoja našega ljudstva ni sprejemljiva za nepripravljeni, popolni trenutni preobrat o spolni vzgoji; drugič, da so ravno duhovniki sami zakrivil, da naše ljudstvo v duhovniku vidi le svetega moža, ki se je v trenutku, ko je prvič stopil pred altar, otrese vsega zemeljskega prahu in blata vsakdanjega življenja. Pri vsaki besedi o bolj kočljivem vprašanju se Zabukovcu že od daleč pozna, da je imel tudi posledico zadnje omenjenega dejstva pred očmi; namreč, ako ljudstvo vidi v duhovniku le božjega namestnika, kaj bo to ljudstvo počelo v tistem trenutku, ko mu ta božji namestnik začne v tiskani, vsakemu pristopni knjigi razlagati v tako nesramni obliki, kakor se iz škofove brošure odseva in o takih nežnih skrivnostih zakonsko-spolnega življenja, o katerih morda samo se nikdar mislilo ni. Ali se ne bo isto ljudstvo, ki je še pred tem odkritjem duhovnika častilo kot neko višje nadnaravno bitje, v tistem trenutku, ko se čuti vsled takih naukov na čutu svoje sramežljivosti žaljenega, pred tistim duhovnikom zgražalo, se od njega odvrčalo, trgalo vero iz svojega srca, pa vpilo z zgraženjem za njim... Fej!

Vse to in morda še kaj drugega je imel Zabukovec takrat pred očmi, ko je v l. 1902 prvič prijel za pero, pa napisal svoj pouk za srečen zakon.

Preteklo je celih pet let za tem, pet let v sedanjem času, ko narodi hitro žive in se vžije v moderne nazore o človeškem življenju. Škof je med tem časom že zapustil svojo, po vzgledu Zabukovca črtano pot: kako naj ljudstvo poučujemo o spolnem življenju, krenil je na nevarno polzko pot skrajnega materializma, na kateri poti je pred njim že marsikateri... njak in posvetni veščak spodrsnil, ki je morda celo svoje življenje posvetil vso civilizirano človeško družbo oklepajočemu vprašanju: kako in kdo naj poučuje moderno vzgojo o spolnem življenju. Na to polzko pot je škof vabil tudi Zabukovca, vabil tudi vse druge duhovnike svoje škofije. Pri mnogih tozadevnih konferencah in posvetovanjih si je z drugimi vred tudi Zabukovec ogledal to pot; toda ko je nje nevarnost bližje spoznal, glejte! ni se upal kreniti na to pot za svojim škofom. Ampak šel je po svoji lastni srednji poti in kakor rečemo 5. leto po prvi izdaji napisal skoraj dobesedno tiste nauke «zaročencem in zakonskim, kakor jih je pred 5. leti podal v svoji prvi izdaji: «Kratek pouk o svetem zakonu».

Kaj hočemo reči s te razlage? Povedati hočemo s tem, da župnik, ki živi med ljudstvom in ki pozna ljudstvo, tudi po preteku 5. let ni še prišel do prepričanja, pa bi bilo ljudstvo med tem časom kljub vsemu hitremu razvoju napredka že dezerele ravno vprašanju modernejšega pouka o spolnem življenju. Tudi ni še uvidel potrebe, da bi ravno duhovnik moral biti tisti prvi, ki naj vso dosedanja, notri do prvih rodov segajočo vzgojo človeške družbe kar čez noč preobrne od vrha do tal, od tal do vrha.

Pač pa je svoje prvo delo izpopolnil s praktičnimi nauki glede cerkvenih in družabnih, ljudskih zadržkov pri sklepanju zaroke in zakona.

Za vse to je škof dobro vedel in če ni vedel, dosti žalostno zanj, kot nad priprostim župnikom visoki stoječi cerkveni knez. Pa on je vedel za to. Vsaj on nam to sam dokazuje, ko začetkom l. 1908. zaročencem priporočal nauke svojega župnika. Toda on je med tem časom že preveč čital o spolnem občevanju pisanih knjig, pregloboko si je vtepel v svojo samoglavnost misel, da si postavi na njegovo apostolstvo krono svojega posebnega zaslужenja s tem, če naenkrat preobrne celo dosedanja vzgojo iz njene — to priznava — nizke, a zato naravi posameznika, nezrelosti ljudstva primerne stopinje na skrajni višek modernega materializma.

Pa ko bi tu prišel v poštev le ta trenutni preobrat... in da ga je ravno ljubljanski škof prvi poizkusil in izvršil! To bi mu na vsezadnje še odpustili. Ampak to, kar je ta ljubljanski škof v svojem preobratu podal kot pouk ženinom in nevestam, je neodpušljivo, je v zgodovini «mezmotljivosti» katoliške cerkve velikanska, omaleževana senca, pred katero je zatemneja vsa dosedanja luč:

apostolskega dela škofa † Antona Bonaventura.

Umetnost in književnost

„Gospod senator.“

Vesela igra v treh dejanjih. Spisal v. Schönthan in G. Kadelburg. Prevel Jesenko.

K današnji predstavi v Narodni čitalnici v Kranju.

Dramatični odsek „Narodne čitalnice“ v Kranju priredi danes zvečer ob pol 9. uri veseloigro „Gospod senator“. V prilogi boljšega umevanja priobčujemo v širših potezah vsebino te igre, ki se — mimogrede rečeno — lahko prišteva k najboljšim proizvodom, ki sta jih spisala Schönthan in Kadelburg. Pravzaprav ni le komedija, ampak tudi satira na zastarele nazore, na zaprašeno domišljavost gotove vrste ljudi.

V prvem dejanju toži mladi Mittelbach, ki ima hčerko nekega senatorja za ženo, dr. Steinerju svojo nesrečo. On ni nič pri hiši in vse le „gospod senator Andrsen“ in njegova soproga Helena. Prosi doktorja, naj mu omogoči, da bo s svojo ženo saj nekoliko časa izven doma. Nato pride Mittelbachov stari prijatelj dr. Gehring, ki je varuh gospice Zofije Petzold. V to se je zaljubil senatorjev sin Oskar, a senator seveda pod nobenim pogojem ne dovoli v to zvezo. Gehring bi rad posredoval in naprosi zato Mittelbacha, naj mu omogoči razgovor s sena-

nizacije. Pogled na te združene, bojne čete, ki so se sesle tu v znamenju miru, z željo po duševnem razvedrilu, v najvzornejšem redu, z vso vnemo in pozornostjo sledile posameznim točkam koncertnega sporeda, me je naravnost osupnil, očaral. Ta pogled mi je yzбудil zavest, da misem prišel tu sem kot politični nasprotnik, ne kot vršitelj svojega poklica, ampak da sem prišel med stanovsko združene delavce — jaz sam sin delavca...

Lep je bil ta večer med rdečimi brati! Ta vzorni red, ta pozornost priprostega delavstva tudi za težke umetniške točke «Slovenske filharmonije» me je živo spominjal na večere v «Unionski» dvorani, ko je naša inteligenca motila proizvajanje godbe, zavzemajoč stališče: če plačam vstopnino, lahko počnem, kar se mi zljubi. Delavstvo v «Narodnem domu» pa je doprineslo ta večer sijajen dokaz, da tako stališče ni pravo za umetniško vzgojo, tudi za inteligenco v «Unionu» ni zdravo.

Te je tiste drugo nekaj, kar sem vam sklenil odkrito povedati, ko sem zapustil moj večer med rdečimi brati.

Jurežev študent.

Ivan S. Olševski.

Dalje.

«Bravo, bravo,» jima zadoni od vseh strani nasproti, «samo Vaju in pa učitelja je še manj-

kalo! Poj'ta no pit! Pa k nam sedet! Bomo kakšno modro rekli!»

In od vseh strani so jima napivali, ta dva sta pa krepke odpivala.

«Saj veš, Janez,» se obrne star možič proti Jureževemu, «pravzaprav bi te moral vikati, pa si tako domač — ves drugačen, kot pa tisti Piskurjev Miha, ki je tudi enkrat malo študiral in pravijo, da ima sedaj pri nekem dohtarju v Ljubljani dobro službo...»

«Če me hočete omikati, drugače pa nič!» se je šalil študent in trčnil z vsemi pri mizi. Hitro so naredili prostor in vzeli novodošla gosta med se.

Nastopil je majhen molk kot običajno, ako zaloti prijatelj prijatelja pri ožji, prosti zabavi. Toda Jaka Žvrgon je bil neprijatelj vsakemu molku.

«Ti, Janez,» se obrne proti Jureževemu, «danes sem te videl nesti cel šop časopisov domov; povej nam ne kaj novega!»

«Kaj pa je kaj novega? Povej no!»

«Veliko! Teda s pripovedovanjem ne bom mogel vsem vstreti, kar zanima enega, to drugega ne. Najboljše bi bilo, ako bi vsak sam prečital, kar ga zanima!»

«Ampak mi nimamo časopisov!»

«Jih pa naročite!»

«So predragi!»

«Jih pa naročite skupno! Čela vas po dva iztisa tega ali onega časopisa!»

To so bile pametne besede, nad katerimi je umolknil za trenotek še celo Jaka Žvrgon. Teda samo za trenotek!

«Pa bó šlo prepočasi od rok! Pomisli od hiše do hiše!»

«Ni potreba! Ima pa kdo vendar sobo na razpolago! Tu naj ostanejo in čita jih lahko vsakdo, kadar hoče in kar hoče!»

«To bi pa ne bilo slabo! Ampak kje dobiti sobo?»

«Pri meni,» se oglasi Lovre.

«Dobro,» pritrđijo možje.

«Kdo je torej zato, da naročimo skupno časopise?» izpregovori Jurežev ter potegne svinčnik in beležnico iz žepa.

«Jaz! Jaz! Jaz! Vsi!»

«Dobro! Torej petnajet naenkrat. Pristopili bodo tudi drugi. Pa dajme se temu ime! Recimo «Čitalnica».

«Je pregosposko!» se oglasi nek možakar.

«Torej «Bralno društvo!»

«To je pa že boljše!»

«Velja torej,» je nadaljeval študent, «Bralno društvo!» Ti Lovre, boš vložil pravila in ukrenil vse potrebno, da nam nihče ne bo nič mogel. Časopise naročimo kar danes.»

torjem. Ker pa se ta senatorja boji, pokliče svojo ženo Agato. A tudi ta ogorčeno odreče Gehringu prošnjo.

V drugem dejanju toži Mittelbach Gehringu, kako mnogo ima dela s tem, da mora striči po vsakem polletnem kvartalu kupone vrednostnih papirjev in ga nagovarja, da naj se poprime njegove svakinje Štefanije, češ, da bo potem tudi on lahko strigel akcije. Gehring se pa brani in ko pride Agata, poizkusi še enkrat svojo srečo in res doseže, da začne Agata premišljavati. Končno ga povabi še na kosilo. Za tem ima Gehring še pogovor s senatorjem Andrsenom radi gospice Zofije Petzold in ker noče senator nikakor dovoliti v njeno zvezo z Oskarjem, mu Gehring pove, da se bo to pač zgodilo brez njegovega dovoljenja. Ker Kati in Gregor ravno donašata kosilo, konča senator jezno dogovor, a Gehring, povabljen od Agate, ostane tudi. Toda senator noče sedeti z Gehringom pri eni mizi in odide. Mittelbach in Gehring si torej sama strežeta in dobro jima tekne. Osobito pa je Mittelbach ves srečen, knjigi Agata, ki je odšla s senatorjem, se povrne in spozna, da je njeno edino mesto na strani moža. Končno pride senator sam ter jim odnese juho.

V tretjem dejanju se napravljata Agata in Mittelbach na potovanje. Prej pa hoče osrečiti še Gehringa in pove Štefaniji, da jo Gehring ljubi. Gehring, ki začetkom niti ne misli na Štefanijo, se hoče oprostiti radi Mittelbachovega namigavanja, a zabrede popolnoma v ljubezenske sponne mladega škrateljčka. Med tem je tudi Agata uvedla Zofijo Petzoldovo, v kateri se senator najprej moti in misli, da je gospica Pottendorf, nevesta, ki jo je on določil svojemu sinu. A Zofija pove odkrito, kdo da je in si s svojo ljubeznivostjo in distingiranim vedenjem pridobi srce senatorjevo. Ko združi s prošnjo Zofije tudi Helena svoje prošnje, se končno senator vendar vda in dovoli v zvezo s svojim sinom Oskarjem.

Prejeli smo in priporočamo:

Slovenski sokolski koledar za leto 1910. Uredil dr. Gv. Sajovic. V. letnik. Cena 1 krono. Z njim nam je vaditeljski zbor «Sokola» v Kranju podal žepni koledar z vsebino: Koledar s postnimi določbami in seznamom najlepših tur za izletnike in turiste; strokovni del s članki; Sokolski grobovi (s slikami Černyja, Miletića in Durskega); Ob stoltnici Ilirije (s slikami Napoleona in Vodnika); Povelja za redovne vaje v zboru; Sokolski dom v Celju (z 2 slikama); Vaditeljski tečaj društva Sokol I.; Češko-slovenski slovarček; V letu 1909, jedernat pregled sokolskega dela v tem letu (s sliko tekmovalne vrste na mednarodni tekmi v Luksemburgu pod vodstvom brata dr. V. Murnika); Vadbeni načrt za ženske oddelke; Pregled gojitve telovadbe Slovencev na srednjih šolah. Poleg tega prinaša slovenski sokolski koledar tri sokolske koračnice za unisono petje, priporočljive za pešizlete, pregledno statistiko slovenskih sokolskih društev, imena funkcionarjev slovenskega in predsedstev slovenskega sokolstva. Statistika izkazuje 64 društev s 6397 člani, med temi 1702 telovadcev in 171 vaditeljev, 740 obrtnega, 1268 šolskega naraščaja, 565 članic, 343 telovadk in 478 gojenk. Z oziroma na dobro in obsežno vsebino, kakor tudi ekvno in primerno obliko ga moramo ne le Sokolom, temveč vsakemu Slovencu najtopleje priporočati.

Morski razbojnik. Spisal kapitan Friderik Marryat. Iz angleščine prevel J. M. Naroča se pri tvrdki Ig. pl. Kleinmayr & Ferd. Bamberg v Ljubljani.

Gorenjci! Zahtevajte „Gorenjca“ po vseh gostilnah in kavarinah!

«Le kar takoj,» pritrdijo možje.
«Katero pa?»
«I, kmečke listel! Da se bomo kaj naučili! Če ne mi, pa naši otroci!»
«Torej „Kmetovalca“, „Slovenski Dom“, „Gorenjca“, „Zadrugo“, za kratek čas pa „Slovenca“ in „Slovenski Narod“. Nadomestovala nam bodeta „Jeza“!»
«Velja!» potrdijo možje. «Za enkrat bo dovolj!»
«Nabavili si bomo sčasom tudi knjižnico. Njeno vrednost bodete šele potem vedeli preceniti, ko jo bodete imeli.»
Med tem pa je prišel učitelj.
«Dober dan, gospod učitelj! Pit pojte ne! Ravno sedaj se je rodilo Bralno društvo.»
«Bravo! Ali imate že lokal?»
«Da pri meni,» se oglasi Lovre. «Tu sem vsedi!»
In naredil mu je prostor poleg sebe. Bila sta vedno skup in stare žene so šepetale, da je Helena tisto, kar vleče Lovreta k učitelju.

Dalje prih.

Gospodarski del.

Tedenski sejem v Kranju dne 12. novembra 1909. Prignalo se je — koštrun, 148 glav domače goveje živine, 51 glav bosanske goveje živine, 90 glav goveje živine hrvaške, 3 domačih telet, — hrvaških telet, 33 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 13'50, proso K 7'75, rž K 9'50, oves K 8'—, ajda K 7'50, repno seme K, fižol ribničan K 12'—, mandalon K 11'50, koks 15'—, krompir K 2'20 za 50 kg, seme dom. detelje K 50'— do 60'—.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prih. teden:

28. novembra. — 1570. Magalhaens dospe skozi Magalhaensov preliv v južno morje. — 1792. * V. Cousin, ustanovitelj filozofskega eklekticizma. — 1848. † Kipar Schwanthaler. — 1859. † Ameriški pisatelj Irving. — 1871. † Vincenc Priebnitz, iznajditelj zdravljenja z mrzlo vodo. — 1896. † Pisatelj Janez Navratil na Dunaju.

29. novembra. — 1378. † Cesar Karel IV. — 1780. † Cesarica Marija Terezija. — 1802. * Pesnik v zgornjeavstrijskem narečju, France Stelzhamer v Großpriesenhamu. — 1802. Pesnik Viljem Hauff. — 1829. * Pisatelj France Šrol pri Sv. Lovrencu na Štajerskem. — 1839. * Dramatik L. Anzenruber. — 1841. * Pisatelj France Strudel-Jaroslav v St. Vidu nad Ljubljano. — 1851. * Skladatelj pater Hugolin Sattner v Smihelu pri Novem Mestu. — 1881. † Dr. Janez Bleiweis Trsteniški v Ljubljani.

30. novembra. — 1667. * Angleški pesnik Switt. — 1683. * Ludovik Andrej grof Khevenhüller, avstrijski vojskovodja v avstrijski nasledstveni vojski (vzjel Linca 1742). — 1816. * Zgodovinar Mommsen. — 1840. * Astronom Jožef Janes pl. Littrow. — 1840. † Prešernov prijatelj Andrej Smole v Ljubljani. — 1850. * Pisatelj Anton Zlogar v Suhorju. — 1864. † Nabožni pisatelj pater Placid Javornik v St. Jurju na Koroskem. — 1892. † Dr. France vitez Močnik, matematik v Gradu.

1. decembra. — 1521. † Papež Lev X.; njegovo pismo glede odpuščanj je bilo prvi povod k reformaciji po Lutru. — 1809. † Abraham a Sancta Clara (Ulrik Megerle), slaven propovednik na Dunaju. — 1798. † Filozof Kristijan Garve. — 1806. * Nabožni pisatelj Jožef Partel v Škocijanu pri Dobravi. — 1825. † Ruski car Aleksander I. — 1843. * Pisatelj France Rup v Vetrinju na Koroskem. — 1865. * Pesnik France Geatrin v Ljubljani. — 1867. * Skladatelj France Ferjancić na Gočah pri Vipavi. — 1879. Hartmanov atentat na ruskega carja Aleksandra II. — 1901. † Pisatelj Andrej Kragelj v Gorici.

2. decembra. — 1594. † Gerhard Mercator (Kremer), geograf in kartograf (Mercatorjeva projekcija). — 1781. † Nabožni pisatelj France Gorjup v Novi cerkvi nad Celjem. — 1804. Napoleon I. venčan za cesarja. — 1805. Napoleon I. premaga Avstrije in Ruse pri Austerlitzu. — 1848. Cesar Franc Jožef I. zasede prestol. — 1852. Napoleon III. proglašen za cesarja. — 1858. * Pisatelj Andrej Kalan v Stari Loki. — 1870. Državni prevrat Napoleona III.

3. decembra. — 1762. * Slikar France Kavčič na Goriskem. — 1800. * Pesnik prvak France Prešeren v Vrbi. — 1800. Francozje premagajo Avstrije pri Hohenlindenu. — 1818. * Kemik in higienik Maks pl. Pettenhofer. — 1828. * Zgodovinar France Bradaška v Kranju. — 1857. Kipar Kristijan Rauch. — 1887. Carnot postane predsednik francoske republike.

4. decembra. — 1563. Zaključitev cerkvenega koncila v Tridentu. — 1642. † Kardinal Richelieu. — 1747. Cesarica Marija Terezija proglašuje «nemščino» kot obligaten predmet v šolah. — 1798. † Luigi Galvani, ki je odkril galvanizem (vzbujanje elektrike po stiku). — 1827. * Slikar France Puštavrh pri sv. Katarini na Topolu. — 1838. * Mladinski pisatelj Ivan Tomšič na Vinici pri Črnomlju. — 1868. V avstrijski armadi odstranijo kazni tepenja.

Godovi prihodnjega tedna:

28. Krajmir, Lelija; 29. Saturnir, Skoromir, Kaptislava; 30. Andrej, ap., Hrabroslav, Mijana; 1. decembra. Elijig, Natallija, Hranislav, Rajka; 2. Bibijana, Stražimir, Ti omir, Vojna; 3. Frančiček Ka., Drago, Raduka; 4. Darbara dev., Mihovil, Velika, Ljubomir.

Sejmi prih. teden na Gorenjskem:

30. V Železnikih in v Trčiču; 3. decembra na Jesenicah; 4. v Kamni gorici in Kamniku.

Dopisi.

Novice iz škofjeloškega okraja.

Volitev mestnega župana in starešinstva se je vršila v sredo, ob 5¹/₂ uri zvečer na našem županstvu. K volitvi so došli vsi izvoljeni odborniki in oba virilista. Za župana je ponovno izvoljen g. notar Niko Lenček, takisto za namestnika g. Lovro Sušnik, v starešinstvo pa gg. Slavko Flis, Matevž Hafner in Konrad Pecher.

Shod narodno-napredne stranke se bode vršil v nedeljo ob 10¹/₂ uri zjutraj v Zabnici pri Kozincu in ob 4 uri popoldne na Praprotnem pri Kazinarju. Na shodu bodeta poročala gg. dr. Svigelj in dr. Žerjav iz Ljubljane. Somišljeniki iz omenjenih in vseh sosednih vasi, prihitite na ta shoda v obilnem številu. Potrebno je, da je naše ljudstvo natančno poučeno o političnem položaju v naši deželi.

Redna tedenska predavanja se bodo kakor smo že poročali, vršila tekom prihodnje zime, vsak petek ob 8. uri zvečer v prostorih „Narodne čitalnice“. Vstop k predavanjem je dovoljen vsakomur, ne da bi bilo treba plačati vstopnine. Prvo tako predavanje je bilo dne 19. t. m. Predaval je g. dr. Fran Gabršček iz Ljubljane o „ustroju naše ustave“. To predavanje je bilo vseokoli zanimivo in poučno. G. predavatelj se je izbral ne prav lahko snov, vendar je umel predavati tako poljudno, da je vsakdo moral razumeti njegova izvajanja. Na ta predavanja

opozarjamo zlasti naše nižje sloje ljudstva, ki niso imeli priliko obiskovati šole in se tudi zdaj ali zbog pomanjkanja časa ali pa iz raznih drugih ozirov ne morejo izobraževati. Želeti je, da se vsi ti udeležijo teh predavanj, ki pa jim bodo brezdvomno mnogo koristila v življenju. Na tem predavanju, ki je bilo prvo in se še ni moglo dovolj razglasiti, je bilo dokaz izobraženstva in drugega preprostega ljudstva — upamo pa, da bo v prihodnje poslušalcev vedno več. Pretekli petek, dne 26. t. m. je predaval g. prof. Breznik o zelo zanimivem predmetu: „Prihod naših pradedov v našo sedanjo domovino“.

V Žabnici se snuje ljudska knjižnica. Knjige se bodo izposojevale v prostorih bralnega društva pri g. Antonu Cegnarju p. d. Kozincu, ki bode prevzel tudi poslovanje knjižničarja. Preden bo knjižnica jela poslovati, bomo o tem še poročali. Za danes opozarjamo na to vse ukaželjne Žabničane in sosede zlasti v Dorfarjih, Šutni in Sv. Duhu. Preskrbelo se bo mnogo lepega in poučnega berila za bližajoče se dolgočasne zimske večere. Vsi oni, ki morda imajo kaj odveč knjig ali jih sami ne rabijo, so vlijudno naprošeni, da jih podarijo omenjeni ljudski knjižnici. Darovane knjige sprejema g. Anton Cegnar.

Narodna čitalnica ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo zvečer ob 8. uri v društvenih prostorih.

Strelski klub je po enoletnem počitku zopet oživel. V sredo, dne 25. t. m. zvečer se je vršil zadnji občni zbor v restavraciji Deisinger. V odbor so bili izvoljeni vsi dosedanjí funkcionarji in sicer za predsednika g. Niko Lenček, tajnika g. Slavko Flis, blagajnika g. I. N. Koceli, odbornika gg. Frane Dolenc in Konrad Pecher. Sklenilo se je za bodočo zimsko sezono, da bodo redni strelski večeri vsako soboto. Kdor izmed članov izostane tak večer, plačal bo v posebno društveno blagajno konvencionalno kazni. Po občnem zboru se je priglasilo tudi še nekaj novih članov.

V Kranju, dne 27. novembra 1909.

Državni zbor se je otvoril 25. novembra. Seja se je pričela ob 2. in je bila nepričakovano mirna. Samo, ko je vstopilo ministrstvo, so jeli kričati češki radikali, obkladajoč Bienerttha z raznimi, ne baš laskavimi priimki. Hrup se je povečal, ko je Bienertth predstavil novega poljedelskega ministra Popa. Nato je zbornica sprejela predlog poslanca Kurande, naj se voli odsek 52 članov, ki se naj peča o avstro-ogrskih bančnih in valutnih vprašanjih.

Dunaj, 24. novembra. Vlada je danes predložila šestmesečni proračunski provizorji in pooblastilni zakon, da sme najeti 110 milijonov posojila v železniške in vojaške svrhe.

Dunaj, 26. novembra. Na današnji seji se je nadaljevala debata o nujsnih predlogih, tičočih se narodnega vprašanja. Vpisanih je toliko govornikov, da bo imela današnja seja opraviti samo s to debato. Doslej so govorili nemški radikalec Malik, češki radikalec dr. Baxa in nemški radikalec dr. Stransky!

Burian odstopi? «Pester Lloyd» pravi, da odstopi drž. fin. min. Burian. Na njegovo mesto pride baje sigurno grof Zichy, torej zopet Madžar.

Kralj Ferdinand v Belemgradu. Belgrad, 26. novembra. Včeraj popoldne je došel Ferdinand v Belgrad in je obiskal kralja Petra v konaku. Poset je bil privatnega značaja. Zvečer se je Ferdinand odpeljal proti Sofiji.

Strupljenje častnikov. Dunaj, 26. novembra. Policija naznanja, da je prišla na sled hudočelcu, ki je pošiljal generalstabinim častnikom pilule s ciankalijem. Pozna baje že njegovo ime in bivališče ter ga da aretirati. Osumljenec je baje nadporočnik v Krakovem.

Novičar.

Osebnost. Pravi učitelj na kranjski gimnaziji, g. dr. Simon Dolar je dobil naslov «profesor».

Zaupno posvetovanje slovenskih napredjakov v Ljubljani. V ljubljanski mestni dvorani dne 21. novembra 1909 zbrani zastopniki iz Goriske, Koroske, Kranjske in Štajerske so sklenili sledečo resolucijo: Izvrševalni odbor narodne stranke za Štajersko in narodno-naprednih strank za Gorisko in Kranjsko naj skličeje dne 16. januarja 1910 v Ljubljano velik shod napredjakov iz vseh slovenskih dežel, na katerem se ustanovi organizacija slovenskih naprednih strank. Vseslovenska napredna stranka bode na podlagi skupnega programa osredotočevala, organizirala in pospeševala delo naprednih strank v posameznih slovenskih pokrajinah. Da se stilizira ta program iz vsoprednih programov že obstoječih naprednih strank in da se sestavi organizacijski statut, se izvoli odsek 9 članov, ki ima do srede meseca grudna 1909 izdelati svoj elaborat in ga predložiti izvrševalnim odborom posameznih naprednih strank. — Sestanek se je na podlagi tozadevnih referatov obširno bavil s politično-organizatoričnimi, gospodarskimi, ljudskoizobraževalnimi in častnikarskimi vprašanji ter se glede vseh zedinil za enotno postopanje v bodočnosti, katero bode vodilo do povzdige naše narodno-politične in gospodarske medu na sunaj, do trdnega

obrambe naših mej in do politične osamosvojitve slovenskega naroda. Stranka zavzame tudi v posebnem poročilu na ustanovnem shodu, na katerega se povabijo zastopniki jugoslovenskih naprednjakov, svoje stališče k jugoslovenskemu vprašanju. Sestanka se je udeležilo 11 državnih in deželnih poslancev.

Saj to je ravno tisto! Pripoveduje se, da ni dosti manjkalo, ko je škof vzel v roko glavno glasilo svoje črne armade in je zagledal črno na belem prvo notico na šesti strani: Pornografska kupčija, da ga ni zadel «božji žlak». Zakaj slutil je tako, ne da bi bil bral dalje, da mu je s tem priamkom njegov nekdanji lemenatar, sedamji urednik škofovega «Slovenca», prizadejal najhujši udarec, kar mu jih je zadal njegova rdeča brošura. «Et tu Brutus» — tudi Ti Trseglav, moj trikratni maziljenec, je vzkliknil. Tudi ti mi očitaš, da je moje strogo «znanstveno» delo: pouk «Zeninom in nevestam» čisto navadna, umazana pornografska? Oh! Oh! kam sem prišel, kako sem... to se pravi, je padel on, ki se hlina, da me zagovarja, da na vse viže pere — zamorca. — Pa ga je hitel potolažiti nek višji duhovni sobrat, češ: «Prevzvišeni, čitajte dalje, vsaj Trseglav vendar piše o kupčiji zelene brošure, ne o Vaši rdeči, za srečen zakon prečistih naukov polne!» — «Oh! oh! saj to je ravno tisto!» — je vzkliknil še vedno se opotekajoči Prevzvišeni. «Namreč, da razumete moje besede: to je ravno tisto. Ravno tisto, če se dobesedno vzame, je, da zelena brošura nima nič drugega, kakor moje besede, moje nauke. Le toliko boljša je od moje rdeče, da je izpustila vsaj veliko drugih mojih stvari — ali iz usmiljenja ali z drugega namena, kako naj to jaz vem v tem razburjenju. Kaj bi bilo, ko bi se te posnela? Če pa zdaj Trseglav v svoji — kaj vem ali razburljivosti ali hinavščini, trdi, da je zelena brošura že zavoljo tistih par iz moje brošure posnetih mojih odstavkov — razumete, mojih odstavkov, pornografska, dovolite, da se po gorenjsko izrazim, svinjarija, potem... oh potem je moj rdeč original ravno tisto, ali med nama rečeno — še večja pornografija, ker je izvirna. Dosledno izvajano torej; če sem jaz pisal pornografijo, tedaj tudi on, ki je pisal zeleno brošuro, ni mogel drugega — No, me razumete, kaj ne? (Kislo-globoko prikimovanje.) Moje besede: «Saj to je ravno tisto», pa si jaz še drugače tolmačim. Rekli ste, da Trseglav piše o izborni kupčiji, o pornografski kupčiji zelene brošure. Vidite, ljubi moj, saj to je ravno tisto, kar mene najbolj boli. Celih 10 let sem se trudil, molil, čital in premišljeval, kolikokrat predelal knjigo gospe Th. Wilhelm: das sexuelle Leben (spolno življenje) in druge take čedne bukvice. Koliko sem moral zavoljo teh naukov že pri lanski sinodi prestatiti od strani dekanov in župnikov, zdaj pa, ko sem dovršil delo, moral že naprej plačati tisk in vezavo, zdaj, ko bi imel za ves svoj trud kaj dobička, na, pa mi greste napraviti kaj takega! In oni, pa ki so prepisali kar sad mojih trudov, pa delajo take dobičke. In ta Trseglav, namesto da bi bil vsaj tiho, pa še reklamo dela za zeleno brošuro. In mi piše take stvari o pornografski kupčiji. Enkrat pomoči pero in namesto druge, pa mene ž njim udari trikrat. Oh, oh, saj to je ravno tisto!... Naše 10.000 metrov globoko sožalje, Prevzvišeni! G. Trseglavu pa ravno tako visoko zahvalo na njegovi reklami za «pornografsko kupčijo»!

Kranjski tehanč Tone Koblar, ki se je v Kranj priklatil iz ljubljanske prisilne delavnice, je zadnji čas med drugim zašel tudi med — denuncijante. Kakor se nam poroča in kakor piše sredina številka «Slovenca», kamor je poslal pečat svoje denuncijantske duše, je naš stari znanec naznanil pristojni oblasti nekaj tukajšnjih trgovcev, ki so prodajali zeleno brošuro. Tam stoji črno na belim: «da je troje knjigotržcev prodajalo brošuro otrokom in zraven kričalo, da škof pokušuje. Koncesije za prodajo knjig sploh nima nobeden. Samo mašne bukvice in knjige za ljudsko solo smejo prodajati.» Eji, dragi Tone, doslej nismo vedeli, da imamo opraviti s takim človekom. Ker so hranilnične knjižice vedno bolj redke in tudi nič ne kaže, da bi se obrnilo na bolje, je prišel «naš» dekan in župnik — čujtel — s podlimi denunciacijami, samo da bi odjedel skorjico kruha svojemu bližnjemu. Sicer so pa temu človeku izbili pri belem dnevu opoldne v Ljubljani cilindri z glave, ker je v pokojnem dihurju, po imenu «Slov. List», napadal in blatil pestene ljudi. Če nas pes popade, vendar ne bomo mirovali in slavna oblastva «prijazno» opomnili, da bo treba temeljitega pregledavanja, katero župnišče, ki — notabene — nima še manj koncesij, sme prodajati [raznovrstne molitvenike i. t. d. in če nam bo čas pripušal, bomo tudi kontrolirali, kateri trgovci prodajajo koledarje, recimo «Družinsko pratiko», pa bomo potem naznanili prečistitemu «svojemu» župniku in dekanu Koblarju, ki se je predrznil izraziti, da ga je «stram», ker je dekan v Kranju, kjer se prodajajo na «stantih» zelene brošure, če izvoli naznaniti dotičnike, ki nimajo koncesije za prodajo mašnih bukvic in knjig za ljudske sole, da jih «blagoizvoli» denuncirati na okrajno glavarstvo. Če bodo njegovi somisljeniki po vrsti morali plačevati kazni, to naj potem zahvalijo prečistitemu gospodu denuncijantu. Sicer pa na skorajšnje syidenje, g. dekan! Tudi Vi ste igrali, kakor čujemo, pri «rdeči»

brošuri svoje vloge in dobite sigurno svoj delež. Le malo potrpljenja prosimo!

«Der grösste Schuft im Land, ist und bleibt der — Denunziant» — pravi kolikortoliko zmani nemški pregovor, ki pa velja tudi za naše razmere. Omenili smo že, da je visokočislani kolega «Slovenec», v svoji skromnosti tiskal denuncijanstvo. Da beležimo kot vestni časnikarji, nas veže dolžnost, da je v omenjenem dopisu tudi še druga denunciacija, namreč glede gg. uradnikov, in katerih to je dovolj jasno povedal neki prečistiti gospod iz Kranja, katerega za danes se nečeme imenovati s polnim imenom in katerega doslej poznamo kot zelo dostojnega in zelo taktnega duhovnika. V pondeljek ga je najbrž nosila luna, ker je — po «Slovencu» povedano — opozarjal na velike malomarnost okrajnega glavarstva v Kranju, ki je dopustilo in se dopušta, da se knjiga prodaja v prodajalnah, ki nimajo za prodajo knjig nobenega dovoljenja. — Le pamet, gospodje, in denite roko na srce, pa se vprašajte, kolikokrat ste že prodajali razne stvari, od katerih se nikoli niste plačali niti vinarja davka. Vse, kar je prav!

«Na kar oblast prijazno opozarjamo.» Deželna vlada n. pr. si je naročila iz Trsta več čuvajev za javni red. Gospod Schwarz, to bi se bili lahko pribrani. Seveda takrat se niste vedeli, da se Vaš zaveznik, jako krščanski «Slovenec», peča tudi s pazniško službo za javni red in celo za točno izpolnjevanje tiskovnega zakonika. Na to Vas naknadno in najponižneje in ne le «prijazno» kakor Vaš prijatelj «Slovenec» opozarjamo. Tiskarna v Kranju se kar sama obtoži, da se je pri nemškem prevodu zelene brošure v hitrici izpustilo ime tiskarja, ozir. založnika. Ni se pa izpustil naslov, to je trdka in naša tiskarna ni protokolirana ravno po želji tako krščanskega «Slovenca». Znano pa je c. kr. oblastim, da v Kranju ne eksistira razen naše sploh nobena druga konkurenčna tiskarna, tedaj je tudi od «Slovenca» prijazno nasvetovani delikt: «Irreführung der Behörde», oziroma prestopok zoper § 9 tiskovnega zakona, v našem slučaju izključen. — Pač pa, kot «Slovencu» silno prijazni, mu vračamo njegovo uslugo s protiuslugo: Katoliški «Slovenec» se blagovoli spominjati, kako je bilo takrat, ko so neke lepe nedelje v katoliški tiskarni tiskali naravnost fenomenalne pornografske slike, ki bi lahko služile iz okusa dostojnosti kot jako priporočljiv okras za škofovo brošuro od strani 25. naprej. In ker že govorimo o § 9. tisk. zak., se še na nekaj spomnimo, «na kar oblast prijazno opozarjamo», namreč: škofova brošura pa sploh ne omenja prav nikjer založništva! Naj bo «Slovenec» tako prijazen in naj oblast, ki je cenzurirala to brošuro, pove, kdo je založnik pouka «zeninom in nevestam».

Zadnja beseda. Dr. Tavčar je te dni na shodu v sentpeterskem okraju razpravljal o klerikalnih shodih zadnje nedelje in glede škofove brošure izpregovoril — zadnjo besedo! Kolikor iz njegovega govora posnemamo, mu je zelena brošura — v katerem oziru ne vemo — bolj pri srcu, nego rdeča škofova. To je končno njegov okus, njegova privatna stvar. Vse drugo pa je, ako dr. Tavčar v takih razmerah o zeleni brošuri govori s stališča narodno-napredne stranke. Kdor razen «Slovenskega Naroda» čita tudi druge napredne liste, bo vedel, da je «Gorenjec» izrecno in ponovno izjavil, da izdaja zelene brošure s stranko kot tako nima opraviti niti toliko, kakor svojčas razni pikantni podlistki, priobčeni v dr. Tavčarjevem «Narodu». Sicer te zadnje opazke do danes še nismo omenili, storimo pa to danes, kot najprijaznejši opomin gospodom v Ljubljani: Zadnja beseda o škofovi brošuri ni še izrečena! Mogoče, da jo je že izrekel dr. Tavčar, kot prevnet apostelj miru sredi najljutejega boja, mi drugi zunaj glavne trdnjave je še nismo izrekli, ali kadar jo bomo, bo za marsikoga res zadnja beseda.

† Eliška Bloudkova. Kako si jo ljubila in negovala bujno cvetočo, lepo dišečo vrtnico na svojem vrtu! In usulo se je cvetje vrtinice, zakopali so jo; ž njo si zvenela ti in tudi tebe zagrebo v hladno zemljo, kakor tvojo vrtnico. Ugasnilo je tvoje oko; to oko, polno ljubezni, prijaznosti, polno sočutja. Kako prijeten, dobrodejen je bil človeku pogled v jasno to oko, ki je bilo globoko in čisto kakor gorsko jezero, pravi odsev plemenite tvoje duše. Prelep spomin nam ostané nate, nepozabna pokojnica. In naj ti je lahka zemljica slovenska, češka sestra! — Umrla je gospa Eliška Bloudkova po dolgi, mukotrpni boleznici, dne 25. t. m. ob 3. uri jutraj; danes pa so jo položili ob 3. uri popoldne k večnemu počitku! Sladak ti mir, blaga gospa! Da se vidimo nad zvezdami!

Ali odstopi ljubljanski škof? V kanonskem pravu beremo stavek, ki obsega povode za odstop kakega škofa. Stavek se glasi: «Debilis, ignarus, male conscius, irregularis, quem mala plebs odit, dans scandala, cedere possit. V teh povodih se nahaja torej tudi povod: «dans scandala». Ljubljanski škof je s svojo rdečo brošuro napravil škandal in pohujšanje. Torej! — Sicer pa ga ne morejo več rešiti ne «Slovenec», ne «Domoliub» in ne 58 nedeljskih shodov na Kranjskem.

Škof je isginal — kdo ve kam? Neke gospodične, baje iz tobačne tovarne, so prišle te dni do škofa, z rdečo brošuro v roki. Pa jih niso pustili do Prevzvišehoga. Rekle se jim je, da škofa ni

tukaj. Na vprašanje: Kje so? odgovor: Ne vemo! Kdaj bodo prišli? Odgovor: Ne vemo! Dotične gospodične so nemalo «ogorčene» šle nazaj, pa se hudovala. «O kaj takega! Prišle smo, da nam škof malo bolj natanko razlože, kaj tukaj notri pišejo. O, pa jih ni in jih ni! Oh prav škoda!» Ker so imele tudi moške seboj, je res škoda, mogoče, da so bili to kaki žemini in meveste, ki potrebujejo še bolj razumljivega pouka za srečen zakon, kakor že stoji zapisano.

Glasbena Matica na razpadu. Svojčas je «Gorenjec» z največje obzirnostjo primasal podlistek «Zgodovina Slovenske Filharmonije». Pri ti priliki se je podlistkar dotaknil tudi nekaterih mezdrih razmer v «Glasbeni Matici». V nadi, da se kar je krivega, zravna, smo na ljubo nekaterim gospodom ustavili nadaljevanje. Tembolj neprijetno nas pa dirne najnovije poročilo iz Ljubljane, iz katerega posnamemo, da se pisec dotičnih člankov v svoji kritiki ni motil, posebno ne glede «Glasbene Matice». V društvu, ki je bilo dika in ponos celega slovenskega juga, vladajo že nekaj časa sem čudne razmere. Pevovodja Hubad je odstopil iz zdravstvenih ozirov, namesto njega izbranega kapelnika Talicha so dame odklonile, sicer ne zaradi njegove osebe, marveč radi krize sploh, in večeraj je pa vrhutega babilona postavil svojo krono tudi sam predsednik profesor Štrifof. Glasbena Matica je torej v tem času brez predsednika, brez pevovodja, ali kar je še hujše: brez potrebnih financ, brez duha za skupno delo. Želimo, upamo in pričakujemo, da je ta kriza le bila, in da se iz nje kmalu porodi novo društveno življenje. Vsekakor pa nam razni pojavi zadnjih časov tam v beli Ljubljani skoro očitajo, da se mi, kar nas je «na deželi», nekoliko, ali celo precej premalo brigamo, kaj se godi tam za obzidjem glavne naše trdnjave. Treba bo okrepiti, osvežiti medsebojno vez med srcem in posameznimi udi. To v teh kritičnih časih zahtevajo skupni interesi cele stranke.

«Gospod senator». Danes priredi «Dramatični odsek» ob pol 9. zvečer v dvorani «Narodne čitalnice» tridejansko veseligrro: «Gospod senator». Igra je ena najboljših proizvodov nemške literature in vsebuje mnogo zdravega in pristnega humorja. Predočuje nam prav drastično domisljivost starega svetnika, ki ne more trpeti, da bi še kdo drug poleg njega imel besedo v hiši. In tako tiranizira vse v svoji okolici, najbolj pač še svojega zeta. Brez ugovora zahteva poslušnost in mladi odvetnik, dr. Gehring, se mora mnogo truditi, da se mu posreči to trmo zlomiti. In iz tiranizirajočega senatorja postane jako ljub družabnik, ki dovoli celo svojemu sinu, da poroči guvernanto. Vse dejanje je prepleteno s finim humorjem in skelečo satiro in nudi paznemu poslušalcu mnogo užitka. — Igra je dobro študirana in se bo precizno igrala. Upati je torej, da vidimo zvečer polno dvorano, osobito se, ker bo to zadnja predstava pred Silvestrom. Predstava se ponovi jutri v nedeljo, točno ob pol 6. uri zvečer kot ljudska predstava pri znižani vstopnini.

«Narodna čitalnica» v Kranju opozarja vse cenjene obiskovalce ljudske knjižice, da je ista na večer vsake gledališke predstave zaprta.

„Ich spreche nur deutsch.“ To si morate dobro zapomniti, vi vsi Gorenjci, vi vsi Slovenci, ki čitate „Gorenjca“! Pokličite si to v spomin, ko pridete v Ljubljano in razmisljate, v katero kavarno bi šli. V „Narodni kavarni“, potem v kavarnah: „Prešern“, „Evropa“, „Avstrija“ govori gospodar in uslužbenci slovensko, posebno, če slovenski gost to izrecno zahteva. V kavarni „Union“ pa se je novi najemnik, neki Bračić, nasproti slovenskemu gostu, ki ga je izrecno opozoril, naj ž njim govori slovenski, vpričo gostov izrekel: „Ich spreche nur deutsch!“ In res se je ta Bračić, ki je Slovenec, v kratkem času, kar je v „Unionu“, že tako preobjedel slovenskega kruha, da s slovenskimi gosti nemškutari po restavraciji in kavarni. Dotičnemu gostu je sicer zagrozil še nekaj drugega. Zato čaka zadeva rešitve tudi na drugem mestu. To pa lahko g. Bračić že danes vzame na znanje, da bo on svojo grožnjo morda prej ko slutiti, sam nad seboj poizkusil. Mož se je zmotil, če je mislil, da bo v Ljubljani kupil kakega slovenskega časnikarja za fajfo tobaka. Moti se pa tudi g. Kobi kot gospodar „Uniona“, če misli, da se bo „Union“ še dolgo držal pod dosedanjimi razmerami. Naj se gospodje ne prenaglijo in naj nam ne mečejo pod noge, da le „Gorenjec“ kritizira te razmere. Če bo treba, pridemo lahko z izjavami tudi od klerikalne strani na dan in sicer s takimi, da bo teh razmer kaj hitro konec. In mi kar najresnejše svetujemo, da nas nihče prizadetih ne prisili, da odpremo „črne bukve“ in pričnemo čitati konec, za enkrat sicer ne še „Unionu“, ampak razmeram v „Unionu“. Namenoma nočemo nikomur škodovati, to smo dokazali že večkrat, kot tisti gospodje zaslužijo. Ampak kdor služi svoj kruh med nami, tega nikakor ne bomo pustili, da bi pometal z nami! To si zapomnite!

O škofovi brošuri nam piše naš somisljenik z dežele: Cenjeno uredništvo! Potrjujem sprejem škofove brošure, katere je popolnoma na mestu, ali original je le še bolj mesnat, ker je pomešan s svetimi izrazi in škofovimi «pikantijami». Poglejte, tisoč in tisočletja je človeški obstanek po-verjen materi zemlji. Ljudsko štetje in narascaj

šloveški pa izpričuje, da je narava sama preskrbela zadovoljenja spolne združitve, toraj je škofova brošura devetindevetdesetkrat odveč. Vaša dolžnost je, pobijati sedaj smrdljivo «zajfo» «Slovenčev» ter tako stvar pribiti v javnosti, da «Slovenec» niti kihni ne bo smel. Ta bi bila lepa! Narod naj bi moral povziti se tako ostudne in kosmate individuje iz «Katoliške tiskarne», potem pa se molčati? Ne! tega nikakor ne! Farizejstvo in pohujšanje izhaja od njih blagoslovljenec, za to pade tudi na njihovo vest in dušo. Škofu pa naj kupijo mliško kolo in vrvi, da se izpolni sv. topisemski izreki o pohujšanju svojega mlajšega.

«Milinar in njegova hči.» Dne 6. in 7. novembra t. l. nam je priredil «Dramatični odsek» Naredne čitalnice v Kranju znano igrano «Milinar in njegova hči». Vobče se je dobro igralo, le neznanje vlog je semetinja kazilo splošen utis. Upamo, da te v prihodnje ne igodi več. Upostevati se mora sicer, da je igralo precej novincev. Od igralcev je najbolj odlikovala ga. H. Valenčičeva kot Marica, gdne. M. Polakova kot zupanja, H. Sajovičeva kot Korenka in M. Pravstova kot gostilničarka. Od gospodov nam je najbolj ugajal Fr. Chrebat ml. kot Konrad, L. Mikus kot stari Črnot, J. Sajovic kot grobokop Luka, Grm kot Pivek in V. Golob kot Matija. Upamo, da nam naš vrlji Dramatični odsek nudi kmalu zopet kako veselejšo igro.

Gorenjci, ne pozabite na umetniške razstave! Če pridete v Ljubljano, in imate količkaj časa, potrudite se v Jakopičev paviljon začetkom Latermanovega drevoevra! Vzitek ob krasnih slikah Vam obilo povrne truda in — malo vstopnino.

Trpinčenje živali. Pasji kontumac je odredba, kateri se moramo vsi pokoriti že z ozirom na varnost proti strašni bolezni stekline. Kar pa nekateri konjači, in to je v prvi vrsti konjač s Poženka, znani Šimen, počnejo pri njihovem poslu, to je pa že preveč. Videli smo ga, ko je v četrtek popoldne peljal v malem, komaj meter dolgemu in pol metra širokem kurniku ustreljene in žive pse — 8 do 9 — vse skupaj namešane, vse krvave in ranjene, tako da so se mimoidoči zgražali nad tem. Hudo je človeku, če vidi svojega najzvestejšega psa, ki ni zakrivil družega, kakor da se je želeč zlate prestosti, zmuznil z verige, da mora v tesni kletki na starih ali petih ubitih in ustreljenih tevarših, od njihove krvi umazan čakati, da ga reši bat te gnjusobe. Pozivljamo merodajne faktorje, da ukrenejo potrebnost, da žive pse in pasje mrhovino vozi konjač ločeno drug od drugega.

Umrl je na svojem gradu Prevoli pri Kranju gospod Viktor Recher v starosti 57 let. Pogreb je bil danes ob dveh na pokopališču na Rupi pri Kranju. N. v m. p. l.

Novi savski most. Obtežilna poizkušnja na tem mostu zadnje dni se je naravnost nad vse pričakovanje krasno obnesla.

Nemakutaraka nepravilnost. Žena tukajšnjega c. kr. geometra T. Preisingerja, je opsovala stranko, ki je prišla v urad njenega moža in ki ji je na njeno nemško vprašanje odgovorila slovensko, z «Windischer Troit». Prosimo toraj poklicano oblast, da naredi takemu izzivanju konec ter poskrbi, da se bodo v bodoče razglasili tega c. kr. urada izdajali tudi v slovensščini, ter da izgine samonemški napis «Kanzlei».

Redni pouk v glasbeni šoli se prične prihodnji teden. Za glasbeno teorijo in petje se je zglasilo okrog 60 učencev in učenk tukajšnje ljudske šole, pa tudi v dijaški zbor se je vpisalo mnogo pevcev. Za pouk v violini je prijavljenih 80, v klavirju pa nad 20 gojencev in gojenk. Izjemoma se vpisuje v glasbeno šolo samo še prve dni prihodnjega meseca; na poznejše priglasbe pa se ne bo oziralo, ker bi se s tem pouk samo oviral. Članarina podpornih udov glasbene šole se prične pobirati s 1. decembrom.

Hitra pošta. Ako se na glavni pošti v Ljubljani ob treh zjutraj odda pismo v bližnje mesto na Gorenjskem ali pa v metropolo Dolenjske, pride pismo v Gorenjsko šele popoldne, ono za Dolenjsko pa včasih šele drugi dan v roke naslovniku. In pri tem je vseeno, ali vržeš pismo v glavni nabiralnik, ali pa pri onemu posebnemu nabiralniku na dvorišču glavne pošte, kjer stoji zapisano, da se pisma pobirajo tik pred odhodom poštnega voza na kolodvor. Kolikor nam znano, gre poštni voz od 3. do 7. najmanj dvakrat na kolodvor in bi pisma iz nabiralnika na dvorišču prav lahko se oddala vlakom, ki odideta šele po 7. uri na Gorenjsko in Dolenjsko. Šaj je lahko mogoče, da se to tudi igodi, a kje pa potem zastajajo pisma in zakaj ravno pri gotovih naslovnikih? Kot prijatelji poštne uprave ne govorimo tu le radi enega slučaja, ampak šele opetovani slučajji so nas primorali do tega. Prosimo torej!

Zveza klerikalcev in Nemcev se je pokazala zadnjič pri volitvi v obrtno sodišče. V včerajšnji seji trgovinske in obrtne zbornice pa se je to ljubimkanje pokazalo v zopetni luči, ko je predlagal Nemec Pammer, da se priporoča v terne Nemca Eiberta za isto obrtno sodišče. Klerikalci so razen svetnika Zorca vsi glasovali zanj. Fej!

Podružnica slovenskega trgovskega društva «Merkur» v Kranju je priredila v soboto, dne 20. t. m. predavanje «O bančni politiki in ločitvi avstro-ogrske banke». Predaval je g. Rudolf Šega,

ki je v precej poljudni obliki predelal to aktualno vprašanje. Po predavanju se je razvila kratka debata, v kateri je g. predavatelj odgovarjal na stavljeni mu vprašanja. Udeležba je bila precej slaba, ter je želeli v prihodnje vsaj od interesiranih krogov večjega zanimanja.

Vodja deželne bolnice v Ljubljani dr. Gregorič je odstopil, ker je deželni odbornik, poslanec našega okraja prof. Jarc, minoli teden neko noč precej nakrokan v družbi nekega prijatelja prišel, ne da bi bil svoj prihod naznanil, «inšpicirat» bolnico.

Odvoze niso dobili v Ljubljani dijaki, ki so povedali, ga so brali škofovo rdečo knjižico. Torej je ta brošura v očeh gospodov spovednikov ravno hudičovo maslo. Slabo izpričevalo za Jegliča.

Kranjski klerikalci so priredili 58 shodov po celi deželi. Kaj vse ne dela strah za škofa! Ali so pa morda prevzvišeni komandirali, da bi se tako rešili?!

Žganje umorilo štiri moše. V Smartnem pri Kranju je šnops vzel tekom enega tedna štiri moške. Dva sta umrla hipoma, ko sta se ga nalila pri isti gostilni. Zadnji je še sel prvega kropit in ga je ozmerjal, da ga je preveč izpil, potem se ga je pa sam natrobil. Dva sta pa zmuznila, ko sta bila pijana in sta tako dokazala, da žganje «greje».

Turki na slovenskem ozemlju. Iz gostilničarskih krogov se piše: Prve dni novembra je avstrijsko časopisje mnogo pisalo, s kakim navdušenjem so povsod sprejemali Turke na njih poučnem potovanju po Avstriji. Prav v zadnjem trenutku se je zvedelo, da se ta ekspedicija pelje skozi naše ozemlje v Trst po novi alpski železnici in da večerja na Jesenicah. Ne toliko zanimanje za Turke, marveč radovednost, kako bo restavrater Lorber postregel gostom, me je gnala 7. t. m. na Jesenice. Kor predobro poznam kurnike, ki jih je postavila železniška uprava kot kolodvor in restavratorije na Jesenicah, se mi je zdelo nemogoče, brez nepričakanih izvršiti ta posel. Na Jesenicah sem izvedel, da je naročena večerja za 300 oseb in da se mora servirati a vsakega posebej v železniške vozove in da stoji vlak na Jesenicah samo 15 minut. Zato sem bil še bolj radoveden, kako si bo pomagal g. Lorber iz te zagate, in si ogledoval priprave. Mislim, da je to zanimivo za vsakega boljšega gostilničarja in zato na kratko opišem celi arrangement. Restavrater je dal napraviti v naglici v ta namem male mizice, dimenzionirane za železniške kupeje, ki se naj postavijo v vsak kupe, na nje pa železniške tablete. Pred restavratorijskimi prostori je bilo takih mizic cele skladišnice. Prevečene so bile z zeleno futro. Ravno tako je bilo čudno videti nabroj tablet, katerih vsaka je bila pregrnjena s servijeto. V tem slučaju je moral restavrater sestaviti obed tako, da je večino jedi že lahko prej pripravil in zato je obsegal posamezen kuvert sledeče jedi: Teletnino ali kostrunovino z rižem in graham, raznovrstne majoneze, laško salato, jardinetto na turški način, obstoječo iz jabolka, bruska, grozdja, mandeljev, čokoladnega sladkorja, turškega medu itd., turško kavo, 10 turških cigaret (Yaka) in končno mineralne vode kakor Gishibelko, Radensko itd. Zato se je lahko vse razen pečenk že zdavna pred vlakom pripravilo na tabletah in to je restavrater tudi jako dekorativno storil z okraski v zelo živih barvah. Pred tir, na katerem bo obstal vlak, so se postavile mize za serviranje, v presledkih pa skupine mizic za železniške vozove. Mnogostevilno občinstvo se je zbralo ta večer na jeseniškem kolodvoru in ko je pridrdrala s turškimi zastavami okrašena lokomotiva, so se začuli glasni živio-klic. Takrat se je pričelo za restavraterja zadnje glavno delo. Posameznim uslužbencem je bil že prej odkazan natančno njih delokrog. Nekateri so nemudoma postavili v kupeje mizice, drugi so nosili iz kuhinje pečenko, tretji servirali v odkazane jim vozove kompletne tablete, četrti oddelek pa je serviral v vozove limonade, pivo in druge krepične pijače izvzemši vina. Pri tem so pomagali pri manjših stvareh tudi železniški nastavljenici, tako da je imel tekom 13 minut že vsak gost večerjo pred seboj v vozu. Restavrater Lorber s soprogo in 12 natakari je

nato spremljal goste do Gorice in jim še dalje stregel. Kakor se čuje, so bili turški gostje z njegove postrežbo jako zadovoljni in mu je izrekel voditelj ekspedicije še posebno priznanje. Zadržani so pa bili gostje baje tudi zelo radi tega, ker so s streljaji lahko govorili v jugoslovanskih jezikih. Eden gostov pa je baje govoril najlepše slovensčino. — Tako se je izvršila ta zanimiva postrežba brez najmanjše neprilike. Po mojem mnenju bi bilo jako dobro in umestno, ako bi se pri sedanjem gostilničarskem tečaju v Ljubljani preselilo natančno vprašanje velikih prireditev, ker ravno pri takih lahko gostilničar pokaže, kaj zmore in da je na svojem mestu, končno je pa to njemu samemu le na korist, ker le tedaj ima od takih prireditev dobiček, ako je vse dobro in premišljeno uredil.

Električna železnica na Triglav. Dr. Steiner in Planinski sta napravila načrt za električno železnico na Triglav. Od Bohinjske Bistrice do Velega Polja bo vozil avtomobil, od tu pa bo izvedena električna žična železnica na vrh Triglava.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je založila tri vrste originalnih božičnih razglednic. Načrte je napravil domači umetnik. Razglednice so se tiskale tudi pri domači tiskarni ter so ravno došle. Naročila prejema: Pisarna družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, Narodni dom.

Konferenca jugoslovanske socialne demokracije v Ljubljani. V nedeljo dopoldne se je pričelo dvodnevno zborovanje jugoslovanskih socialno-demokratskih organizacij v Ljubljani. Zastopani so bili poleg Slovencev Srbi in Hrvati, Turovič, Rauscher, Salamunović, Jakšić, Demetrovič in Bukšeg, dalje kot gostje Nemca dr. Adler in dr. Renner, Čeha dr. Šmral in Bruha in Italjan Scabar. V nedeljo dopoldan se je vrtil v veliki dvorani Mestnega doma dobro obiskan manifestacijski shod. Govorili so E. Kristan, dr. Adler, Srb (iz kraljevine) Turovič, Italjan Scabar, Čeh Bruha, za Bosence in Hercegovince Jakšić, dalje dr. Renner, Bukšeg, dr. Šmral in Demetrovič. Vsi so se dotikali jugoslovanskega vprašanja in zastopali mnenje, da je le v združenju vseh juoslovanskih narodov mogoče ohraniti dosedanje posamezne narode, a vendar pri tem tvoriti skupino kakih 19 milijonov ljudi. V nedeljo popoldne se je vršila konferenca v hotelu «Tivoli», v ponedeljek pa se je vršila v Narodnem domu koncertna akademija na čast tujim gostom.

Tretji zvezek

kritične razprave o

škofovi brošuri

izide

prihodnji teden.

Lepa, svetla ----- 281

mesečna soba

pri boljši rodbini se išče.

Pogoj: Solnčnata in mirna lega.

oo Tajnost častna zadeva. oo

Čerjene ponudbe na upravnishvo

„Gorenjca“.

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo!

M. PIRC

trgovina z manufakturnim blagom o Kranju

==== tik župniške cerkve ====

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnega krojnega blaga, lastnih barvarskih izdelkov in zlasti

pelerin in jopic

po najnižjih cenah za Miklavža in božična darila. 280 2-1

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bude, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :Franckovem: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Sl. Zaga V. Y 1122, 5:9 L V.

Izjava in poziv.

Odkar imam v svoji trgovini vpeljane slaščice in pecivo iz prve gorenjske izdelovalnice Marija Klander v Kranju, katera izdeluje vsakovrstne slaščice in pecivo iz pristno naravnih tvariv, se mi je kupčija s tem izdatno pomnožila, ter izrekam tej domači tvrdki popolno priznanje.

Obenem pa pozivljam vse narodne trgovine, da si naročajo slaščice in pecivo edino le iz

I. gorenjske izdelovalnice slaščic in finega peciva **Marija Klander v Kranju.**

Svoji k svojim! Cene so nizke in blago je izborno.

Na Jesenicah, dne 8. novembra 1909.

Jos. Podpao.

Ustreljeni divji zajci

se dobi vsak dan pri 261 9-4

Josip Fuso
stavbeniku v Kranju.

Delavska smrt. Blizu Sv. Hipolita (St. Polten) na Nižjem Avstrijskem se je v nedeljo zgodila strašna železniška nesreča. Vlak je povozil 11 delavcev in 9 jih je bilo takoj mrtvih. Za stavbna dela na progi jemljejo na avstrijskih železnicah poleg števila omejenega stalnih delavcev tudi od slučaja do slučaja tuje delavce, največ z Ogrskega in s Hrvatskega, s katerimi se ravna skoraj kakor s tržnim blagom. V teh deželah se bavijo nekateri spekulativni ljudje s posredovanjem takega dela. Oni poznajo domače ljudstvo, proizvedujejo, kje je treba delavcev, pa jih potem nabirajo v partije in vodijo, včasih res kakor čredo ovac, tja, kjer jih zahtevajo. Tako je bila tudi večja partija takih delavcev na zapadni progi državne železnice na Nižjem Avstrijskem. Proga se je popravljala in menjavali so se pragi. Delo je bilo nujno. Zato se je delalo tudi v nedeljo. Zato je tudi železniški ravnatelj Petermann pomagal, da si to ni bila njegova dolžnost. Delalo se je prav na ovinku, kjer se vidi na eno stran komaj 100 metrov daleč, na drugo pa še manj. Proga je globoko zasekana v hrib, na vsaki strani je precej globok jarek, iz katerega se navpično dviga oporno zidovje. Vlak zapušta tukaj navadno mnogo več dima kakor na odprti progi, kjer se veliko hitreje izgubi. Včasih je vse tako zastrto, da ni videti prsta pred ocesom. Tako je bilo tudi v nedeljo. V postaji Sv. Hipolit sta se imela križati obojni tovorni vlak. Vsled zamude se to ni zgodilo. Delavcem ni bilo znano, da je nastala izprememba. Prišel je tovorni vlak na prvem tiru; delavci so bili na drugem. Ker se v dimu ni videlo, so počakali s delom, da se izčisti. Naenkrat je bila pred njimi lokomotiva osebnega vlaka, še en hip, en strašen krik iz enajstih grl — in grozna nesreča je bila gotova. Bled kakor smrt je strojevodja ustavil vlak, ki je bil ves pobrizgan s človeško krvjo. Med kolesi so viseli kosci človeškega mesa, kože, v enem kolesu je bila vtaknjena cela roka, na progi so ležali razmrčvarjeni ostanki človeških trupel, tu glava, tam noga, tam nekaj, kar sploh ni bilo poznati. Trije ranjenci so še živeli. Ves tresoč se, pa vendar z mrzlično naglico skoči strojevodja na svoje mesto, da poleti po pomoč, če se ni prepoznalo... Na postaji so sestavili za silo pomožen vlak, ki je šel naprej po ranjence, potem drugega, ki je pripeljal ostanke trupel... In včeraj, v sredo so jih pokopali ob ogromni udeležbi železničarjev, ki so jim položili vence na grob. A vsa ta groza bi bila nepotrebna, če ne bi železniška uprava varčevala tam, kjer se da prihraniti komaj par kronic, če bi bila namestila par ljudi za stražo, da bi bili mogli obvestiti delavce, ko je prihajal usodepolni vlak...

Priložnostni nakup za gospodinje in neveste

600 tucatov zarobljenih rjuh brez šiva

150 cm širokih, 225 cm dolgih, zamakneno platnenih, se odda radi nadprodukcije v jako dobri kakovosti po 2:50 komad, v la kakovosti po K 2:80 komad. Najmanj se oddaja 6 komadov. Dalje ponujam **4000 metrov platnenih ostančkov** za najfinjšo telesno in posteljno perilo. Dolžina ostančkov 10 do 12 metrov po 50 vin. Najmanj se oddaja 25 metrov. **Najfinjša čisto platnena damast-brisače.**

50/100 cm 55/110 cm 58/125 cm

K 6:50 10:— 13:— za tucat.

Čisto platnene brisače za posodo od K 4:— do 6:— za tucat. Vse v solidni kakovosti razpošilja privatnikom po povzetju ter vzame neugajajoče rade volje nazaj ter povrne denar tkalnica za platno H. WILLIG Hronov ob Metavi, Češko. 273 2-2

Ako kašljate

ali težko sopete (astma), poskusite

slavonski želiščni sok

iz orlove lekarne v Pakracu.

Z izbornim učinkom istega boste gotovo zadovoljni. Tudi otroci ga vzamejo radi, ker ima prijeten okus. Ako bolehat na

želodčnih boleznih

ali na boleznih na čreveh, potem zahtevajte v lekarnah znamenito znane

pakraške želodčne kapljice

in iznebili se boste kmalu boleznim.

Cena: 1 steklenica slov. želiščnega soka K 1:20, 1 tucat pakraških želodčnih kapljic „ 5:00

Kdor si teh ne more nabaviti v svojem stanovišču, naj isto naroči iz centrale

Lekarna «pri zlatem orlu» v Pakracu.

Po pošti se ne pošilja ispod 2 steklenic. 257 18-5

Darila.

Mesto venca na krsto prijateljave soproge g. Eliške Bloudekove so darovali za »Dijaško kuhinjo« sledeče gg.: ing. Krivanec 5 K, dr. Kušar 10 K, Alojzij Pavlin 20 K, komisar Steska 5 K, dr. Edvard Šavnik 10 K, župan Karol Šavnik 10 K, mag. Franc Šavnik 5 K, dr. Valentin Štampihar 10 K. Skupaj 75 K.

Lep pes tiger, dolga njesa, kratka dlaka
se ceno proda.

Vpraša naj se v **Hotomažah**, pošta Tupaliče št. 31. 279

Alli ste že naročili ravnokar izišli brošurici **Samo za odrasle!**

Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura?

Kritična razprava.

I. zvezek 30 vinarjev.

II. zvezek je v tiskarni popolnoma pošel in se le še dobiva v knjigarnah: L. Schwentner in Narodna knjigarna v Ljubljani, knjigarna Gabriček v Gorici.

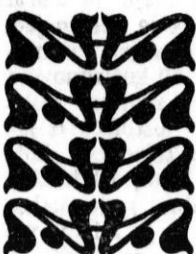
Spisal Anonymus.

Naroča se v tiskarni v Kranju in po nekaterih knjigotržnicah.

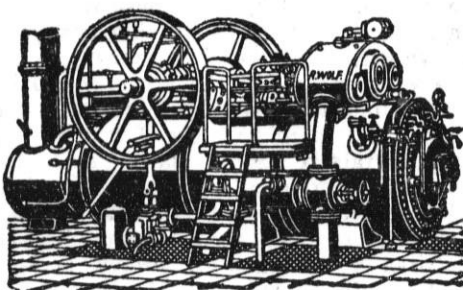
Gostilna „pri panju“ na Bledu

še takoj odda. 274 8-3

Povpraša naj se pri gospej **Ani Mayrjevi v Kranju.**

Linca 1909: zlatá kolajna najviše priznanje

R. Wolf Magdeburg
Buckau

Filialka Dunaj, Dunaj III, Am Heumarkt 21

Vozeči in stoječi polnoprarni in patentirani

lokomobili na vroči par

z 10 do 800 konjskih sil.

Najbolj gospodarski, najtrpežnejši in najsigurnejši stroji na moč za 249 26-3

vse industrijske in gospodarske obrate.

Skupna izdelava nad 650.000 PS

Priložnostni nakup.

Umetni mlin. • • Žaga. • • Kovačnica.

Mlin je sezidan po najnovjšem sistemu, jako dobro opravljen, brez konkurence in ima dela v izobilju. Žaga je opremljena s cirkularnimi in drugimi žagami. Kovačnica ima vse orodje in stroje. Zraven spadajo tudi travniki, njive in vrtovi.

Prodaja se jako vredno radi rodbinskih razmer.

Vpraša naj se pri 251 20-6

Josipu Kremser, posestniku umetnega mlina, Lavamünd, Lavantinska dolina,

Koroško. — Dopise se prosi v nemškem jeziku.

V Newyork
Canada
Juž. Ameriko

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 211 52-12

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki La Provence, La Savole, La Lorraine in La Touraine iz Havre v Newyork. — Najkrajša črta.

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajska c. 18, nasproti znane gostilne „pri Figovcu“.

Glinaste peči 138 52-23

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

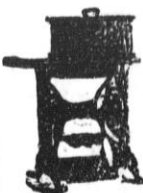

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 10 52-13

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Meblirana soba zagospoda ali gospodično se odda takoj.

Kje, se izve v upravnishvu „Gorenjca“. 264 3-3

Najboljši češki nakupni vir.

Cene posteljne perje.

1 kg sivega puljenega 2 K, bolj-sega 2 K 40 h; polbeloga 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhanega 5 K 10 h; 1 kg velefinega, sneznobelega puljenega 5 K 40 h, 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K, 7 K; belega, finega 10 K; najfinjši prni puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka, v dvema zglatnikoma, vsak 80 cm dolg, 58 cm širok, napolnjen z novim, sivim, jako stanovitim puhaštim posteljinim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglavnice 3 K, 3 K 50 h, 4 K. Razpošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljeno je vzeti nazaj ali zamenjati franko. Za neugajajoče se povrne denar.

S. Benisch, Deschenitz št. 758, Češki les (Böhmerwald). — Ceniki zastoj in franko. 224 15-13

Josip Pogačnik

krojaški mojster v Radovljici

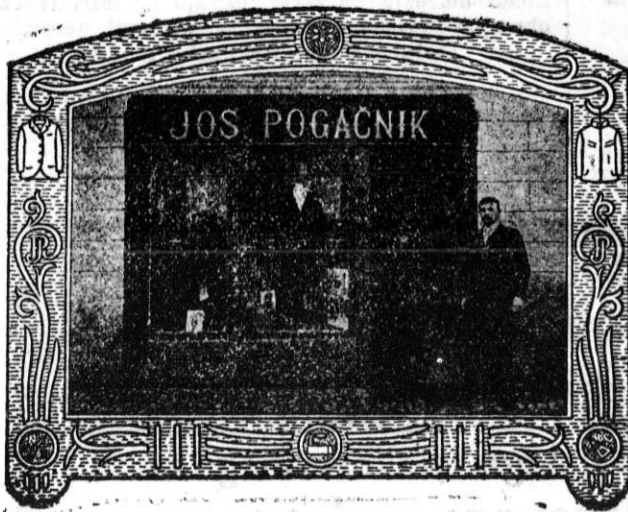
priporoča cenjenemu občinstvu

svojo delavnico v izdelovanje vseh vrst oblek za gospode, uradniških uniform, salonskih, turistovskih in loyskih oblek ter ogrinjal.

Vedno bogata zaloga angleškega, francoškega in brnskega sukna. — Naročila se izvršujejo po najnovejšem kroju točno in ceno ter se sprejemajo popravila.

Specijalist v izdelovanju frakov in salonskih sukenj.

Zajamčena je vestna izvršitev naročenega dela natančno po meri in izbranim kroju ter po želji naročnika. — Kdor si želi nabaviti elegantne, fine, obenem trpežne in vsem zahtevam ustrezajoče obleke, naroči si jih naj pri tej tvrdki in postal bo stalen naročnik. 86 52-88

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, laqa in firuzeža

Brata Eberl 212

črkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-12

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Naboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj O. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

77 52-45
dobi se
v
lekarni
Savilny

Na debelo in drobno!

Anton Adamič

velezaloga galanterijskega, norimberškega, modnega blaga in igrač

KRANJ :: Glavni trg.

Važno za Miklavža in božično drevo!

Nad 5000 raznih igrač in božičnih daril od najcenejše do najfinejše vrste.

Uljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da imam letos velikansko zalogo igrač in daril za Miklavža in božič radi obilega direktnega nakupa mi je mogoče slavno občinstvo postreči po jako ugodnih cenah in brez konkurence, kakor še ni bilo dosedaj. 242 18-8

Posebni oddelek in razstava igrač v I. nadstropju je vsakemu brez obveznosti nakupa pripravljeno v prijazen pogled in priporočanje o cenah.

Velika izber daril za odrasle, božičnih razglednic, okraskov za drevo, koledarjev in pratik.

209 52-14

Največja trgovina na Gorenjskem.

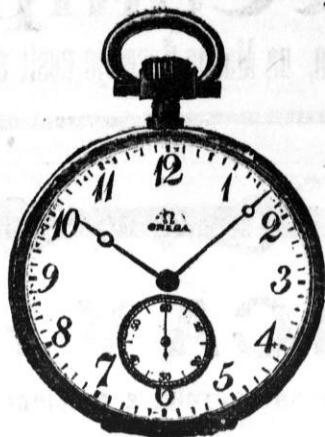
Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatnine in srebrnine ter optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene. Priznana dobro blago.

Ustanovljeno leta 1885.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 126-18

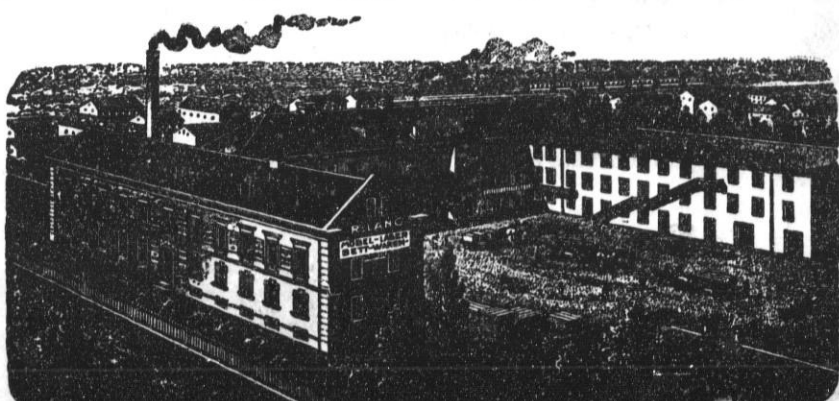
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specijaliteti: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozilki po vsaki ceni.

Modroci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 glid. naprej. Divan z okraški.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, ob-ešalniki, miza, sten-skó ogledalo.

Specijaliteti v ne-vestnih balah. Ve-liko prostori, pri-tlično in v I. nad-stropju. Čudovito poceni za hotele, vile in za letovišča 62 glid.

POZOR! SLOVENSKO PODJETJE! POZOR!

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča
dne 11. februarja 1909 na novo otvorjena
velika manufakturna trgovina

Franc Souvan, sin - Ljubljana
v stari Souvanovi hiši na Mestnem trgu št. 22.

80 48-89

**Zobozdravniški
Zobotehniški :: atelje**
dr. Edvard Globočnik

v Kranju 220 52-12

Je slavnemu občinstvu na razpolago

**vsaki dan in
tudi v nedeljo.**

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko kličavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne krite, štedilnike i. t. d.

Specijaliteta: 76 52-18

valjični zastori (Rollbalken).

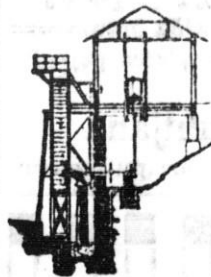
Steckenpferd 58 42-42
lilijino mlečno milo

Najmilejše milo za kožo
:: kakor tudi za pege. ::

Dobiva se povsod.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-30
89

govarna za stroje, železo in
kovinolitarna priporoča kot
posebnost žage in vse
stroje za obdelovanje lesa.
Francis-turbine osobito za
žagine naprave zvezane ne-
posredno z vratilom. Motorje
za bencin in surovo olje,
najcenejša goniina sila.

Amerikanski

zobje se izdelujejo vsako
nedeljo

od pol 9. do 1. ure pop. v **Kranju**

v hiši trgovca R. & E. ROOSS-a

v I. nadstropju v zobotehničnem ateljeju

Oton Seydl.

Slovinci, ne zabljte družbe
SV. CIRILA IN METODAI

Zaloga vsakovrstnega
● **lesenega, železnega** ●
in poblazinjenega pohištva
Puc & Comp.
v Ljubljani, v Kolizeju, na Marije Terezije cesti št. 11

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznaša:

K 92.000

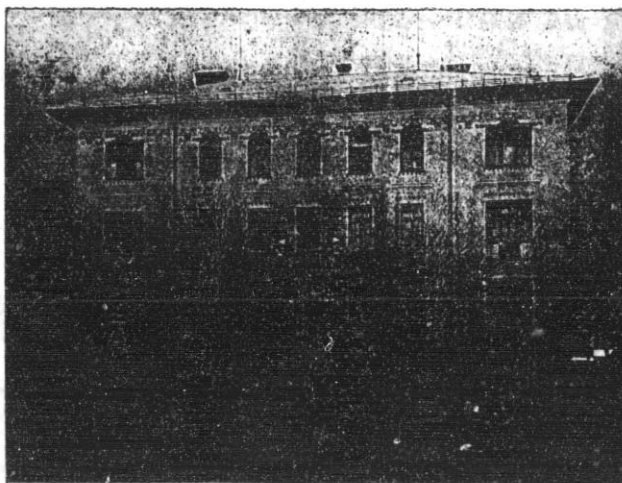
Denarni promet
v letu 1908:

K 5.000.000

brez odbitka rentnega
davka. Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/4% ali
z 1% amortizacijo, na me-
nice pa po 6% :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Uradije se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

**2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.**

Poštno-branilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

192-18